

AIŠKINAMASIS RAŠTAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS PINIGINĖS SOCIALINĖS PARAMOS
NEPASITURINTIEMS GYVENTOJAMS ĮSTATYMO NR. IX-1675
7 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai:

Lietuvos Respublikos piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymo Nr. IX-1675 7 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Įstatymo projektas) parengtas, siekiant sumažinti būsto šildymo kaštus mažas pajamas gaunantiems gyventojams dėl per didelės finansinės naštos.

Kaip rodo Europos Sąjungos statistikos tarnybos (EUROSTAT) skelbiami duomenys, Lietuva išsiskiria iš kitų Europos sąjungos šalių itin dideliu gyventojų skaičiumi, neturinčiu pakankamai lėšų savo gyvenamųjų patalpų šildymo išlaidoms padengti. Remiantis 2019 metų statistine informacija, neišgalinčių pakankamai šildyti namų ūkių dalis Lietuvoje sudarė 26,7 proc. ir, pagal blogiausios situacijos Europos sąjungoje rodiklį, Lietuva buvo antroje vietoje po Bulgarijos, o Europos Sąjungos šalių vidurkį (7,3 proc.) lenkė daugiau negu tris kartus. Tarp žemiau skurdo rizikos ribos gyvenančių asmenų, pakankamai šildyti būsto žiemą neišgali 35,5 proc. asmenų. Įstatymo pakeitimas užtikrins pažeidžiamiausių visuomenės narių socialinės apsaugos didinimą, pridėtinės vertės mokesčio (PVM) lengvatos šildymui atsisakymo, šiuo metu svarstomo Vyriausybėje, atvejų. Priėmus Įstatymo projektą, bus sudarytos palankesnės sąlygos mažas pajamas gaunantiems gyventojams kompensuoti didesnę būsto šildymo išlaidų dalį ir taip bus užtikrintos didesnės kompensacijos jų būtiniausioms išlaidoms.

Įstatymo pakeitimu siekiama suvienodinti būsto šildymo kompensacijos sąlygas visiems vieno būsto gyventojams ir ištaisyti socialiai neteisingą situaciją, kuri susidarė 2020 m. gegužės 7 d. priėmus Įstatymo pakeitimus, pagal kuriuos ne bendrai gyvenančiam tam pačiam suaugusių asmenų skaičiui taikomos geresnės būsto šildymo kompensacijos sąlygos negu bendrai gyvenantiems, dažniausiai šeimoms, todėl nėra įgyvendinamas socialinis teisingumas, numatytas Įstatymo 3 straipsnio 3 punkte, nes suaugęs žmogus, skirtingai nuo vaikų, gali gauti pajamų, kuriomis prisidėtų prie būsto išlaikymo.

Taiklesnės pensijos, išmokos ir kompensacijos yra aštuonioliktos vyriausybės programos 6.3.3. punkto nuostata, kurią, užtikrinant paramą būtiniausioms išlaidoms ir mažinant energetinį skurdą, išgyvenamą šaltuoju metų laiku tarp mažas pajamas gaunančių gyventojų, įgyvendina teikiamas Įstatymo projektas. Priėmus Įstatymo pakeitimą, riba būsto šildymo kompensacijai gauti bus padidinta 6,4 eurus vienam asmeniui. Tiesioginę naudą pajus 93,7 tūkst. minėtą kompensaciją gaunančių gyventojų ir naujai pateksiančių į nustatytą ribą. Atsižvelgiant į tai, kad šiuo metu būsto šildymo išlaidų kompensaciją gauna tik 12,5% iš neišgalinčių pakankamai šildyti būstą gyventojų, būsto šildymo kompensacijos aprėpties plėtimas yra būtinas ir neatidėliotinas.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai:

Šį projektą inicijavo ir parengė Seimo nariai Linas Kukuraitis, Tomas Tomilinas, Rimantė Šalaševičiūtė, Rima Baškienė, Laima Nagienė, Laima Mogenienė.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai:

Vadovaujantis šiuo metu galiojančio Įstatymo 7 straipsnio 2 dalies 1 punktu, bendrai gyvenantiems asmenims arba vienam gyvenančiam asmeniui, pagal to paties straipsnio 1 dalį turintiems teisę į kompensacijas, kompensacijos skiriamos, jeigu laikotarpiu, už kurį kompensacijos

apskaičiuojamos būsto šildymo išlaidoms, kai naudingasis būsto plotas ir atskirų energijos ar kuro rūšių sąnaudos būstui šildyti ne didesni už Įstatymo 12 straipsnyje nustatytus normatyvus, viršija 10 procentų skirtumo tarp bendrai gyvenančių asmenų arba vieno gyvenančio asmens vidutinių pajamų per mėnesį ir valstybės remiamų pajamų bendrai gyvenantiems asmenims dydžio arba 1,5 valstybės remiamų pajamų dydžio vienam gyvenančiam asmeniui.

Pagal šiuo metu galiojantį Įstatymo 7 straipsnį, kai viename būste gyvena kelios bendrai gyvenančių asmenų grupės, įskaitant ir vienus gyvenančius asmenis tarp šių grupių, turinčios teisę į būsto šildymo išlaidų kompensacijas, kurios už komunalines paslaugas atsiskaito pagal vieną sąskaitą (atsiskaitomąją knygelę), kompensuojamo būsto šildymo išlaidų dydžio apskaičiavimo tvarka nėra apibrėžta. Įstatymas reguliuoja kompensacijos mokėjimo tvarką tik vienai bendrai gyvenančiai asmenų grupei gyvenant kartu, todėl siūlomas 7 straipsnio papildymas nauju punktu.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama:

Įstatymo projektu siūloma pakeisti Lietuvos Respublikos piniginių socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymo 7 straipsnio 2 dalies 1 punktą, nustatant didesnę valstybės remiamų pajamų koeficientą būsto šildymo išlaidų kompensacijai apskaičiuoti – po 1,5 valstybės remiamų pajamų tenkančių kiekvienam bendrai gyvenančiam asmeniui dydžio arba 2 valstybės remiamų pajamų dydžio vienam gyvenančiam asmeniui.

Taip pat siūloma Įstatymo 7 dalį papildyti 6 punktu, kuriame numatyta būsto šildymo išlaidų kompensacijos dydžio apskaičiavimo tvarka viename būste gyvenančioms kelioms bendrai gyvenančių asmenų grupėms, įskaitant ir vienus gyvenančius asmenis tarp šių grupių, turinčių teisę į būsto šildymo išlaidų kompensacijas, kurie už komunalines paslaugas atsiskaito pagal vieną sąskaitą (atsiskaitomąją knygelę). Dviem ar daugiau viename būste bendrai gyvenančių asmenų grupių, tarp kurių gali būti ir vieni gyvenantys asmenys, būsto šildymo išlaidų kompensacijos dydis apskaičiuojamas tokia pačia tvarka kaip ir vienai bendrai gyvenančiai asmenų grupei.

Siūlomas teisinio reguliavimo pakeitimas sudarys palankesnes sąlygas nepasiturintiems gyventojams gauti būsto šildymo išlaidų kompensacijas, mažins dalies Lietuvos gyventojų energetinio skurdo gylį ir ištaisys socialinio neteislingumo situaciją.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta:

Priėmus siūlomus Įstatymo pakeitimus, neigiamų pasekmių nenumatoma. Atsižvelgiant į tai, kad piniginių socialinės paramos teikimas yra savarankiška savivaldybių funkcija, netiesioginis poveikis numatomas savivaldybių biudžetų išlaidoms.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai:

Priimtas Įstatymas įtakos korupcijai ir kriminogeninei situacijai neturės.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai:

Priimto Įstatymo pasekmės verslo sąlygoms ir plėtrai nenumatomos.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams:

Įstatymo projektas įgyvendina Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. rugsėjo 9 d. nutarimu Nr. 998 „Dėl 2021–2030 metų Nacionalinio pažangos plano patvirtinimo“ patvirtinto 2021–2030 m. nacionalinio pažangos plano 2 strateginį tikslą „Didinti gyventojų socialinę gerovę ir įtrauktį, stiprinti sveikatą ir gerinti Lietuvos demografinę padėtį“.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios:

Priėmus įstatymą, pakeisti ar pripažinti netekusiais galios galiojančių įstatymų nereikės.

10. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka:

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų. Įstatymo projekte naujų sąvokų nepateikiama.

11. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus:

Įstatymo projektas neprieštaruja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir atitinka Europos Sąjungos teisės normas.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti:

Įstatymui įgyvendinti naujų teisės aktų priimti nereikės.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais):

Įstatymo pakeitimo įgyvendinimui papildomų valstybės biudžeto lėšų nereikės. Skaičiuojama, kad būsto šildymo išlaidų kompensacijos dydis vienam gavėjui vidutiniškai padidės 6,4 eurus (10 proc. nuo 0,5 valstybės remiamų pajamų dydžio). Šiuo metu būsto šildymo išlaidų kompensacija naudojasi apie 93,7 tūkst. gyventojų. Darant prielaidą, kad priėmus Įstatymo pakeitimą kompensacijos gavėjų skaičius padidės iki 100 tūkstančių, papildomų lėšų metams būsto šildymo kompensacijai reikės apie 7,7 mln. eurų. Šios lėšos yra numatytos ir kasmet skiriamos savivaldybėms, pagal Įstatymo 29 straipsnio 3 dalį, kartu su piniginių socialinės paramos lėšomis. 2019 m. savivaldybės tiesiogiai išmokoms ir kompensacijoms mokėti, iš kasmet skiriamų 223,3 mln. eurų, panaudojo tik kiek daugiau nei 100 mln. eurų. Atsižvelgiant į bendrąsias socialinės paramos nepanaudojimo tendencijas, savivaldybėms yra skiriama pakankamai lėšų piniginei socialinei paramai, įskaitant būsto šildymo išlaidų kompensacijai, išmokėti.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados:

Įstatymo projekto rengimo metu specialistų vertinimų ir išvadų nebuvo gauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis:

Reikšminiai Įstatymo projekto žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant reikšminius žodžius pagal Europos žodyną „Eurovoc“, yra „piniginė socialinė parama“, „socialinis teisingumas“, „būsto šildymo išlaidų kompensacija“, „bendrai gyvenantys asmenys“, „nepasiturintys gyventojai“, „energetinis skurdas“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai:

Nėra.

Teikia
Seimo nariai